

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)
της 20ής Νοεμβρίου 2003 *

Στην υπόθεση C-126/01,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του cour administrative d'appel de Lyon (Γαλλία)
προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο
πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Ministre de l'Économie, des Finances et de l'Industrie

και

GEMO SA,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 92 της
Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρου 87 ΕΚ),

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους Β. Σκουρή, προεδρεύοντα του έκτου τμήματος, J. N. Cunha Rodrigues (εισηγητή), R. Schintgen, F. Macken και N. Colneric, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: F. G. Jacobs
γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

- η GEMO SA, εκπροσωπούμενη από τους M. Jacquot και O. Prost, avocats,
- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους G. de Bergues και F. Million,
- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον Δ. Τριανταφύλλου,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της GEMO SA, εκπροσωπούμενης από τους M. Jacquot και O. Prost, της Γαλλικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τον F. Million, της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενης από

τον J. E. Collins, και της Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τον Δ. Τριανταφύλλου, κατά τη συνεδρίαση της 17ης Ιανουαρίου 2002,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 30ής Απριλίου 2002,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με απόφαση της 13ης Μαρτίου 2001, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 19 Μαρτίου 2001, το cour administrative d'appel de Lyon (Διοικητικό Έφετείο της Λυόν) υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 92 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 97 ΕΚ).
- 2 Το ερώτημα αυτό ανέκλυσε στο πλαίσιο εφέσεως που άσκησε ο Υπουργός Οικονομίας, Οικονομικών και Βιομηχανίας με την οποία ζητεί την εξαφάνιση της αποφάσεως του tribunal administratif de Dijon (Διοικητικού Πρωτοδικείου της Dijon, Γαλλία) με την οποία αυτό διέταξε την επιστροφή στη GEMO SA (στο εξής: GEMO) του φόρου επί της αγοράς κρέατος τον οποίο είχε καταβάλει από 1ης Ιανουαρίου 1997 έως 31 Αυγούστου 1998.

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική κανονιστική ρύθμιση

Το άρθρο 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης ορίζει:

«Ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές, εκτός αν η παρούσα Συνθήκη ορίζει άλλως.»

Το άρθρο 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 88, παράγραφος 3, ΕΚ) προβλέπει:

«Η Επιτροπή ενημερώνεται εγκαίρως περί των σχεδίων που αποβλέπουν να θεσπίσουν ή να τροποποιήσουν τις ενισχύσεις, ώστε να δύναται να υποβάλει τις παρατηρήσεις της. Αν κρίνει ότι σχέδιο ενισχύσεως δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά, κατά το άρθρο 87, κινεί αμελλητί τη διαδικασία που προβλέπεται από την προηγούμενη παράγραφο. Το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος δεν δύναται να εφαρμόσει τα σχεδιαζόμενα μέτρα πριν η Επιτροπή καταλήξει σε τελική απόφαση.»

Η εθνική κανονιστική ρύθμιση

- 5 Το άρθρο 1, Α, του νόμου 96-1139, της 26ης Δεκεμβρίου 1996, περί συλλογής και απρξίφειας σορών ζώων και αποβλήτων σφαγείων και περί τροποποίησης του Αγροτικού Κώδικα (loi relative à la collecte et à l'élimination des cadavres d'animaux et des déchets d'abattoirs et modifiant le code rural, JORF, 27 Δεκεμβρίου 1996, σ. 19184), παρενέβαλε στον Γενικό Φορολογικό κώδικα το άρθρο 302 bis ZD που έχει ως εξής:

«I. Από 1ης Ιανουαρίου 1997, θεσπίζεται φόρος οφειλόμενος από κάθε πρόσωπο που πραγματοποιεί λιανικές πωλήσεις κρεάτων και προϊόντων που απαριθμούνται στο II.

II. Ο φόρος υπολογίζεται επί της αξίας χωρίς φόρο επί της προστιθεμένης αξίας των αγορών κάθε προελεύσεως:

- κρεάτων και εντοσθίων, νωπών ή μαγειρευμένων, σε κατάσταση ψύξεως ή καταψύξεως, πουλερικών, λαγών, κυνηγιού ή βοοειδών, αιγοπροβάτων, χοίρων και αλόγων, όνων και των υβριδίων τους·
- παστών, προϊόντων αλλαντοποιείας, χοιρινού λίπους, κονσερβών κρέατος και μεταποιημένων εντοσθίων·
- τροφίμων για ζώα με βάση το κρέας και τα εντόσθια.

[...]

6 Κατά το άρθρο 302 bis ZD, σημείο V, του εν λόγω κώδικα, ο φορολογικός συντελεστής επί της αγοράς κρέατος δεν μπορεί να υπερβεί το 0,6 % ανά μερίδιο μηνιαίων αγορών χωρίς φόρο προστιθεμένης αξίας που ανέρχεται έως 125 000 γαλλικά φράγκα (FRF) και 1 % πέραν των 125 000 FRF.

7 Κατά το άρθρο 1, Β, του νόμου 96-1139, το προϊόν του φόρου επί της αγοράς κρέατος προορίζεται για ένα ταμείο που έχει ως σκοπό τη χρηματοδότηση για τη συλλογή και απόρριψη σορών ζώων και αποβλήτων σφαγείων για τα οποία διαπιστώθηκε ότι είναι ακατάλληλα για κατανάλωση από ανθρώπους ή ζώα, ταμείο του οποίου η διαχείριση ανατέθηκε στο Centre national pour l'aménagement des structures des exploitations agricoles (εθνικό κέντρο για την αναδιάρθρωση των αγροτικών εκμεταλλεύσεων).

8 Το άρθρο 264, πρώτο εδάφιο, του Αγροτικού Κώδικα διαλαμβάνει:

«Η συλλογή και η απόρριψη των σορών ζώων καθώς και κρέατος και εντοσθίων που κατάσχονται σε σφαγεία μετά τη διαπίστωση ότι είναι ακατάλληλα για κατανάλωση από ανθρώπους ή ζώα αποτελούν αποστολή δημόσιας υπηρεσίας που εμπίπτει στην αρμοδιότητα του κράτους.»

9 Βάσει του άρθρου 265, σημείο I, του Αγροτικού Κώδικα, υποχρεούνται να προσφύγουν στη δημόσια υπηρεσία απορρίψεως ζωικών αποβλήτων:

- οι ιδιοκτήτες και κάτοχοι σορών νεκρών ζώων ή ομάδων νεκρών ζώων των οποίων το συνολικό βάρος υπερβαίνει τα 40 kg·
- τα σφαγεία, χωρίς περιορισμό με βάση το βάρος, για τις σορούς ζώων που πέθαναν προτού σφαγούν και για κρέας και εντόσθια που κατασχέθηκαν στο σφαγείο μετά τη διαπίστωση ότι ήταν ακατάλληλα για κατανάλωση από ανθρώπους και ζώα.

- 10 Κατά την ίδια διάταξη, απαγορεύεται η ταφή, η απόρριψη σ' οποιονδήποτε χώρο ή η καύση σορών ζώων ή ομάδων νεκρών ζώων των οποίων το βάρος υπερβαίνει συνολικά τα 40 kg και σορών ζώων, χωρίς περιορισμό με βάση το βάρος, για τις σορούς ζώων που πέθαναν προτού σφαγούν και για κρέας και εντόσθια που κατασχέθηκαν στο σφαγείο μετά τη διαπίστωση ότι ήταν ακατάλληλα για κατανάλωση από ανθρώπους και ζώα.
- 11 Το εκτελεστικό διάταγμα 96-1229, της 27ης Δεκεμβρίου 1996, περί της δημόσιας υπηρεσίας απορρίψεως ζωικών αποβλήτων και περί τροποποίησης του Αγροτικού Κώδικα (JORF, 31 Δεκεμβρίου 1996, σ. 19697), παρενέβαλε στον κώδικα αυτό διατάξεις προβλέπουσες, αφενός, ότι προς εκπλήρωση της δημόσιας υπηρεσίας απορρίψεως ζωικών αποβλήτων ο *préfet* (νομάρχης) συνάπτει δημόσιες συμβάσεις, σύμφωνα με τις διαδικασίες που καθορίζει ο κώδικας περί δημοσίων συμβάσεων, μείζοντος διάρκειας πέντε ετών (άρθρο 264-1 του Αγροτικού Κώδικα) και, αφετέρου, ότι η συγγραφή των ειδικών διοικητικών ρητρών που είναι συναφείς με τις συμβάσεις αυτές καθορίζει ειδικότερα τον τρόπο αμοιβής για τις πράξεις των οποίων η εκτέλεση ανατίθεται στον δικαιούχο της σύμβασης, αποκλειομένης οποιασδήποτε αμοιβής που να εισπράττεται από τους χρήστες της δημόσιας υπηρεσίας (άρθρο 264-2 του Αγροτικού Κώδικα).

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

- 12 Η GEMO είναι υπεραγορά μεσαίου μεγέθους η οποία εμπορεύεται στη Γαλλία κρέας και προϊόντα με βάση το κρέας. Υπό την ιδιότητα αυτή, υπόκειται στον φόρο επί της αγοράς κρέατος που θεσπίστηκε με τον νόμο 96-1139.
- 13 Προβάλλοντας ότι ο φόρος αυτός είναι αντίθετος προς το κοινοτικό δίκαιο, ειδικότερα προς το άρθρο 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης, η GEMO απαίτησε από τη γαλλική δημόσια οικονομική υπηρεσία την επιστροφή των ποσών που κατέβαλε βάσει του εν λόγω φόρου.

14 Επειδή η διοίκηση απέρριψε την αίτηση αυτή, η GEMO προσέφυγε κατά της απορριπτικής αυτής αποφάσεως ενώπιον του tribunal administratif de Dijon το οποίο, με την από 25 Μαΐου 2000 απόφασή του, κατέληξε ότι η ρύθμιση που θεσπίστηκε με τον νόμο 96-1139 συνιστά παράνομη κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης. Κατά συνέπεια, το δικαστήριο αυτό δέχθηκε το αίτημα της GEMO περί επιστροφής του φόρου επί της αγοράς κρέατος που είχε καταβάλει κατά την περίοδο από 1ης Ιανουαρίου 1997 έως 31η Αυγούστου 1998 ποσού 106 178 FRF.

15 Στην κατ' έφεση διαδικασία, ο Υπουργός Οικονομίας, Οικονομικών και Βιομηχανίας ζήτησε από το cour administrative d'appel de Lyon να εξαφανίσει την απόφαση του tribunal administratif de Dijon και να επιβάλει εκ νέου τον επίμαχο φόρο στη GEMO.

16 Με την απόφασή του περί παραπομπής, το cour administrative d'appel διαπίστωσε ότι η ρύθμιση του νόμου 96-1139 δεν μπορεί να θεωρηθεί ενίσχυση στις επιχειρήσεις απορρίψεως ζωικών αποβλήτων εφόσον η αμοιβή που τους χορηγείται από το Δημόσιο αντιπροσωπεύει την τιμή των παροχών που πραγματοποιούν. Επειδή πάντως η δημόσια υπηρεσία απορρίψεως ζωικών αποβλήτων διασφαλίζει δωρεάν στους κτηνοτρόφους τη συλλογή και απόρριψη σορών ζώων και των αποβλήτων των σφαγείων, θα μπορούσε να θεωρηθεί ως δυνάμενη να ανακουφίσει τον τομέα παραγωγής από μια επιβάρυνση την οποία θα είχε υπό κανονικές συνθήκες, που συνιστά ως εκ τούτου κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92 της Συνθήκης.

17 Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, το cour administrative d'appel de Lyon αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το εξής προδικαστικό ερώτημα:

«Ο φόρος επί της αγοράς κρέατος που προβλέπεται στο άρθρο 302 bis ZD του code général des impôts εντάσσεται σε ρύθμιση που μπορεί να θεωρηθεί ότι καθιερώνει ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92 της Συνθήκης της 25ης Μαρτίου 1957 περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας [...]»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

- 18 Ενόψει της αποφάσεως περί παραπομπής, επιβάλλεται να νοηθεί ότι με το υποβληθέν ερώτημα ερωτάται κατ' ουσίαν αν το άρθρο 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ έχει την έννοια ότι καθεστώς όπως το επίδικο στην κύρια δίκη το οποίο διασφαλίζει για τους κτηνοτρόφους και τα σφαγεία τη δωρεάν συλλογή και την απόρριψη των σορών ζώων και των αποβλήτων σφαγείων πρέπει να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση.
- 19 Εν προκειμένω, δημιουργώντας τη δημόσια υπηρεσία απορρίψεως ζωικών αποβλήτων, οι γαλλικές αρχές είχαν ως στόχο να διασφαλίσουν ότι η συλλογική απόρριψη των σορών ζώων και των αποβλήτων των σφαγείων που είναι ακατάλληλα για κατανάλωση από ανθρώπους ή ζώα είναι υποχρεωτική και δωρεάν για τους χρήστες της υπηρεσίας αυτής.
- 20 Αφενός, οι χρήστες, δηλαδή, οι ιδιοκτήτες και κάτοχοι σορών νεκρών ζώων ή ομάδων νεκρών ζώων των οποίων το συνολικό βάρος υπερβαίνει τα 40 kg υποχρεούνται να καταφεύγουν στις επιχειρήσεις απορρίψεως ζωικών αποβλήτων εφόσον τους απαγορεύεται να θαύουν, να απορρίπτουν οπουδήποτε ή να αποτεφρώνουν αυτές τις σορούς ή αυτά τα απόβλητα σφαγείων. Αφετέρου, από το άρθρο 264-2, δεύτερο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, του Αγροτικού Κώδικα προκύπτει ότι οι επιχειρήσεις που είναι επιφορτισμένες με την εκτέλεση της δημόσιας υπηρεσίας απορρίψεως ζωικών αποβλήτων δεν μπορούν να εισπράξουν καμιά αμοιβή από τους χρήστες.
- 21 Για να δοθεί απάντηση στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να εξεταστούν τα διάφορα στοιχεία της έννοιας της κρατικής ενισχύσεως του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Συγκεκριμένα, κατά πάγια νομολογία, για να υφίσταται ενίσχυση πρέπει να πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις που προβλέπει η διάταξη αυτή (βλ. αποφάσεις της 16ης Μαΐου 2002, C-482/99, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-4397, σκέψη 68, και της 24ης Ιουλίου 2003, C-280/00, Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg, μη δημοσιευθείσα ακόμη στη Συλλογή, σκέψη 74).

- 22 Το άρθρο 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης ορίζει τις κατ' αρχήν ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά ενισχύσεις ως τις ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές.
- 23 Πρώτον, όπως προκύπτει από πάγια νομολογία, δεν πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ των περιπτώσεων στις οποίες η ενίσχυση χορηγείται απευθείας από το κράτος και των περιπτώσεων όπου η ενίσχυση χορηγείται από δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς τους οποίους έχει ορίσει ή ιδρύσει το κράτος αυτό (αποφάσεις της 7ης Ιουνίου 1988, 57/86, Ελλάδα κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. 2855, σκέψη 12, και της 13ης Μαρτίου 2001, C-379/98, Preussen Elektra, Συλλογή 2001, σ. I-2099, σκέψη 58).
- 24 Εντούτοις, για να μπορεί ένα πλεονέκτημα να χαρακτηριστεί ως ενίσχυση υπό την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης, πρέπει, πρώτον, να χορηγείται άμεσα ή έμμεσα από κρατικούς πόρους και, δεύτερον, να μπορεί να καταλογιστεί στο Δημόσιο (προσπαρετεθείσα απόφαση Γαλλία κατά Επιτροπής, σκέψη 24).
- 25 Στην υπόθεση της κύριας δίκης, σύμφωνα με το άρθρο 264-1 του Αγροτικού Κώδικα, η δημόσια υπηρεσία απορρίψεως ζωικών αποβλήτων ανατίθεται στις επιχειρήσεις στις οποίες κατακυρώνονται δημόσιες συμβάσεις που συνάπτονται με τους νομάρχες κάθε γεωγραφικού διαμερισματος.
- 26 Το γεγονός ότι η δραστηριότητα συλλογής και εξαλείψεως των σορών ζώων και των αποβλήτων των σφαγείων που απολαύουν οι κτηνοτρόφοι και τα σφαγεία ασκείται από ιδιωτικές επιχειρήσεις δεν μπορεί να θέσει υπό αμφισβήτηση τον ενδεχόμενο χαρακτηρισμό της κρατικής ενισχύσεως, εφόσον στις δημόσιες αρχές οφείλεται το καθεστώς της εν λόγω δραστηριότητας. Τούτο καταλογίζεται στο Δημόσιο.

- 27 Εξάλλου, η Γαλλική Κυβέρνηση δεν αμφισβητεί ότι οι πόροι που χρησιμοποιούνται για τη χρηματοδότηση της εν λόγω δημόσιας υπηρεσίας είναι κρατικοί πόροι.
- 28 Δεύτερον, η έννοια της ενισχύσεως καλύπτει όχι μόνον θετικές παροχές, όπως είναι οι επιδοτήσεις, τα δάνεια ή η απόκτηση μεριδίων συμμετοχής στο κεφάλαιο επιχειρήσεων, αλλά και παρεμβάσεις οι οποίες, υπό διάφορες μορφές, ελαφρύνουν τις επιβαρύνσεις που κανονικώς βαρύνουν τον προϋπολογισμό μιας επιχειρήσεως και οι οποίες, ως εκ τούτου, χωρίς να αποτελούν επιδοτήσεις υπό στενή έννοια, είναι της ίδιας φύσεως και έχουν ίδια αποτελέσματα (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 19ης Σεπτεμβρίου 2000, C-156/98, Γερμανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-6857, σκέψη 25, και της 8ης Μαΐου 2003, C-328/99 και C-399/00, Ιταλία και SIM 2 Multimedia κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. I-4035, σκέψη 35).
- 29 Στο πλαίσιο των έμμεσων πλεονεκτημάτων που έχουν τα ίδια αποτελέσματα όπως εκείνα των επιδοτήσεων, επιβάλλεται να παρατηρηθεί ότι περιλαμβάνεται η παράδοση αγαθών ή η παροχή υπηρεσιών με προτιμησιακούς όρους (βλ. αποφάσεις της 2ας Φεβρουαρίου 1988, 67/85, 68/85 και 70/85, Van der Kooy κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. 219, σκέψεις 28 και 29 της 29ης Φεβρουαρίου 1996, C-56/93, Βέλγιο κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. I-723, σκέψη 10, και της 11ης Ιουλίου 1996, C-39/94, SFEI κ.λπ., Συλλογή 1996, σ. I-3547, σκέψη 62).
- 30 Δεδομένου ότι, στην προκειμένη περίπτωση, η υπηρεσία συλλογής και απορρίψεως των σορών ζώων και των αποβλήτων σφαγείων παρέχεται δωρεάν στους κτηνοτρόφους και στα σφαγεία, πρέπει επομένως να εκτιμηθεί αν το ευεργέτημα αυτό μπορεί να θεωρηθεί ότι απαλλάσσει τις επιχειρήσεις από μια επιβάρυνση η οποία κανονικά βαρύνει τον προϋπολογισμό τους.
- 31 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η οικονομική επιβάρυνση που συνεπάγεται η απόρριψη των σορών ζώων και των αποβλήτων σφαγείων πρέπει να θεωρηθεί ως κόστος συναφές με την οικονομική δραστηριότητα των κτηνοτρόφων και των σφαγείων.

32 Πράγματι, η δραστηριότητα που αναπτύσσουν οι επιχειρήσεις αυτές προκύπτει από μη χρησιμοποιήσιμα προϊόντα και κατάλοιπα και προπάντων επιβλαβή για το περιβάλλον, των οποίων η απόρριψη απόκειται στους υπευθύνους της παραγωγής τους.

33 Ως εκ τούτου, η παρέμβαση των δημοσίων αρχών που αποβλέπει στην απαλλαγή των κτηνοτρόφων και των σφαγείων από την οικονομική αυτή επιβάρυνση φαίνεται ως οικονομικό πλεονέκτημα δυνάμενο να νοθεύσει τον ανταγωνισμό.

34 Ως προς το επιχείρημα της Γαλλικής Κυβερνήσεως κατά το οποίο το επίδικο μέτρο αντιστοιχεί σε μια πολιτική υγειονομικής ασφαλείας που υπερβαίνει το ατομικό συμφέρον, αρκεί η υπόμνηση ότι, κατά πάγια νομολογία, το άρθρο 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης δεν προβαίνει σε διάκριση των κρατικών παρεμβάσεων ανάλογα με τις αιτίες ή τους σκοπούς τους, αλλά τις ορίζει σε συνάρτηση με τα αποτελέσματά τους (αποφάσεις της 26ης Σεπτεμβρίου 1996, C-241/94, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. I-4551, σκέψη 20, και της 13ης Ιουνίου 2002, C-382/99, Κάτω Χώρες κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-5163, σκέψη 61).

35 Τρίτον, το άρθρο 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης επιβάλλει να καθορισθεί αν, στο πλαίσιο ενός δεδομένου νομικού καθεστώτος, ένα κρατικό μέτρο μπορεί να ευνοήσει «ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένους κλάδους παραγωγής» σε σχέση με άλλους. Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, το επίμαχο μέτρο πληροί την προϋπόθεση επιλεκτικότητας που συνιστά την έννοια της κρατικής ενισχύσεως την οποία προβλέπει η διάταξη αυτή (βλ. αποφάσεις της 8ης Νοεμβρίου 2001, C-143/99, Adria-Wien Pipeline και Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke, Συλλογή 2001, σ. I-8365, σκέψη 34, και της 13ης Φεβρουαρίου 2003, C-409/00, Ισπανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. I-1487, σκέψη 47).

36 Κατά το άρθρο 265, σημείο 1, του Αγροτικού Κώδικα, απολαύουν της δημόσιας υπηρεσίας απορρίψεως ζωικών αποβλήτων ιδιοκτήτες και κάτοχοι σορών νεκρών ζώων ή παρτίδων νεκρών ζώων των οποίων το συνολικό βάρος υπερβαίνει τα 40 kg καθώς και τα σφαγεία.

- 37 Για τη Γαλλική Κυβέρνηση, πρόκειται για μέτρο γενικού χαρακτήρα διότι οι κτηνοτρόφοι και τα σφαγεία δεν είναι οι μόνοι χρήστες των υπηρεσιών των επιχειρήσεων απορρίψεως ζωικών αποβλήτων. Η δραστηριότητα αυτή μπορούσε επίσης να περιλαμβάνει τη συλλογή και την απόρριψη των σορών οικόσιτων ζώων και τις σορούς άγριων ζώων σε δημόσιο χώρο.
- 38 Πάντως, ακόμη και αν το εν λόγω καθεστώς εφαρμόζεται επίσης στους ιδιοκτήτες οικόσιτων ζώων και εάν ορισμένες επιχειρήσεις, όπως οι ζωολογικοί κήποι ή ορισμένες δημόσιες αρχές μπορούν επίσης να απολαύουν ευκαιριακά του μέτρου, είναι ωστόσο αληθές ότι τα αποτελέσματα του νόμου 96-1139 αναπτύσσονται ουσιαστικά προς όφελος των κτηνοτρόφων και των σφαγείων.
- 39 Το γεγονός ότι οι επιχειρήσεις που απολαύουν του εν λόγω μέτρου ανήκουν σε διαφορετικούς τομείς δραστηριότητας δεν αρκεί για να αρθεί ο επιλεκτικός χαρακτήρας του και, συνεπώς, για να αποκλειστεί ο χαρακτηρισμός του ως κρατικής ενίσχυσης (προπαρατεθείσα απόφαση Ισπανία κατά Επιτροπής, σκέψη 48).
- 40 Τέλος, για να θεωρηθεί η επίμαχη κρατική παρέμβαση ως ενίσχυση, πρέπει να είναι ικανή να επηρεάσει τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών.
- 41 Συναφώς, το Δικαστήριο έκρινε ήδη ότι, όταν κρατική ενίσχυση καθιστά ισχυρότερη τη θέση μιας επιχειρήσεως σε σχέση με άλλες επιχειρήσεις που την ανταγωνίζονται στο ενδοκοινοτικό εμπόριο, πρέπει να θεωρείται ότι οι επιχειρήσεις αυτές επηρεάζονται από την ενίσχυση (αποφάσεις της 17ης Σεπτεμβρίου 1980, 730/79, Philip Morris κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1980/III, σ. 13, σκέψη 11, και της 7ης Μαρτίου 2002, C-310/99, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-2289, σκέψη 84).

42 Στην προκειμένη περίπτωση, το γεγονός ότι, στη Γαλλία, το κόστος της απορρίψεως ζωικών αποβλήτων δεν επιβαρύνει ούτε τους κτηνοτρόφους ούτε τα σφαγεία έχει κατ' ανάγκην θετική επίπτωση στην τιμή του κρέατος, καθιστώντας επομένως περισσότερο ανταγωνιστικό το προϊόν αυτό στις αγορές των κρατών μελών όπου το ίδιο αυτό κόστος πλήττει κανονικά τον προϋπολογισμό των ανταγωνιστών επιχειρηματιών.

43 Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, είναι προφανές ότι ένα τέτοιο μέτρο ευνοεί τις γαλλικές εξαγωγές κρέατος και επηρεάζει το ενδοκοινοτικό εμπόριο.

44 Επομένως, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης έχει την έννοια ότι καθεστώς όπως το επίδικο στην κύρια δίκη, το οποίο διασφαλίζει για τους κτηνοτρόφους και τα σφαγεία τη δωρεάν συλλογή και την απόρριψη των σερών ζώων και των αποβλήτων σφαγείων πρέπει να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση.

Επί των δικαστικών εξόδων

45 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Γαλλική Κυβέρνηση, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και η Επιτροπή, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε με απόφαση της 13ης Μαρτίου 2001 το cour administrative d'appel de Lyon, αποφαινεται:

Το άρθρο 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 87, παράγραφος 1, ΕΚ) έχει την έννοια ότι καθεστώς όπως το επίδικο στην κύρια δίκη, το οποίο διασφαλίζει για τους κτηνοτρόφους και τα σφαγεία τη δωρεάν συλλογή και την απόρριψη των σορών ζώων και των αποβλήτων σφαγείων, πρέπει να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση.

Σκουρής

Cunha Rodrigues

Schintgen

Macken

Colneric

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 20 Νοεμβρίου 2003.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

R. Grass

B. Σκουρής